

Matti Luostarinen

Dum spiro, spero

Dum spiro, spero

De visu - De auditu - De olfactu
Näkemänsä - Kuulemansa - Haistamansa

Matti Luostarinen

Dum spiro, spero

De visu - De auditu - De olfactu

Näkemänsä - Kuulemansa - Haistamansa

Cluster Articles, Jan - Apr 2023

@Matti Luostarinen

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0188-1

www.clusterart.org

Kansi: Vellu Luostarinen

Toimitus ja taitto: Outi Huhtala

Sisällys

Esipuhe	7
Praefatio.....	10
Johdanto 1850-luvulta	15
Botrus ars et ars botrus LXX annorum	19
Arktinen Babylon sai jatkoa	25
Tabujen rikkojat–Euroopan hullu vuosi 2022.....	27
Presidentin uudenvuoden puhe 01.01.2023.....	35
Pelin politiikkaa–kyllä kansa tietää 03.01.2023	41
Vapaus–veljeys–tasa-arvo 04.01.2023	45
Arctic Babylon I, II ja III tuotetiedot 05.01.2023	48
Tekoälystä ja robotiikasta 06.01.2023	51
Investointivirrat ohjattava Pohjolaan 07.01.2023	55
Nuorena hurja–vanhana kurja 09.01.2023	59
Amat victoria curam -Vaivaa vaatii voitto. 11.01.2023.....	63
Holokaustin uhrien muistopäivänä 03.01.2017–17.01.2023.....	123
Rauha, rakkaus ja ismien kirot 29.01.2023	135
Audiatur et altera pars–Kuultakoon myös toista puolta 30.01.2023	140
A mari usque ad mare–Mereltä merelle 31.01.2023	143
Mihin demokratiamme ja kulttuurimme on menossa? 01.02.2023	145
Kynttilänpäivä on usein väärään aikaan 2.2.2020–5.2.2022–3.2.2023	151
Saamelaisten kansallispäivänä 06.02.2023	161
Tänään 6.2. vietämme Saamelaisten kansallispäivää 06.02.2023.....	164
Psykopatia–Machiavellismi ja narsismi 07.02.2023	166
European rivers Network–Susdev China 08.02.2023.....	171
Ilmastomuutoksen lyhyt oppimäärä 27.11.2008–08.02.2023	172
Ettei totuus unohtuisi 09.02.2023	179
Johannesburgin tiedepuistojen maailmankonferenssi ja vaalit 23.10.2008–09.02.2023	181
Obaman aika–Obamania 10.02.2023	185
Vanhan maailman vaalit uusmedian käyttöön 03.10.2008-12.02.2023	198
ADD-aikuiset ja politiikan haasteet 12.02.2023	203

Ilmastopolitiikan vaaliteemat 07.09.2008–15.02.2023.....	207
Yhteiskunnallinen ja kulttuurinen muuttaja numero yksi 16.02.2023	216
Repetitio mater studiorum est–Kertaus on opintojen äiti 17.02.2023–14.03.2013	224
Quis custodiet ipsos custodes?–Kuka valvoo itse valvoja? 26.10.2008–18.02.2023	227
Per aspera ad astra–Vaikeuksien kautta tähtiin 19.02.2023	237
Paluu vuoden 2008 kouluun ja yliopistoon 20.02.2023	239
”Docendo discimus”–”Opettamalla opimme” 1.11.2006.–28.09.2008–21.02.2023.....	248
Oikeudenmukaisuuden perusta on luottamus 27.10.2006–07.10.2008–22.02.2023.....	256
O sancta simplicitas–Oi pyhä yksinkertaisuus. 07.09.2008–23.02.2023	264
Nomen est omen–Nimi on enne 24.02.2023	287
Putinin jälkeen uuteen aikaan 26.02.2023.....	289
Vennamolainen näkökulma suomalaiseen todellisuuteen 26.02.2023	297
Muuttuuko ihminen ja mihin suuntaan 06.07.2012–27.02.2023	303
Kalevalan päivän monet kasvot 28.02.2011–28.02.2023	309
Olmeekkikulttuurin korkea veisu ja Kalevala 24.06.2012–28.02.2023	314
Suomettumisen lyhyt historia 02.03.2023.....	319
Spes patriae–Isänmaan toivo 03.03.2023	321
Vaalit ja mainonnan riskit 08.09.2008–03.03.2023.....	321
Viestintätutkimus ja suomalainen leimakirves 05.03.2023	326
Osmo A. Wiio–viestintätutinnan jättiläinen 22.02.2013–5.3.2023	327
Tuhka tekee kaikista samanlaisia–Ystävät, olen menettänyt päivän 06.03.2023	335
Kansainvälinen naistenpäivä ja suomalaiset vaalit 08.03.2023	338
Aika lentää–Tyhjä taulu–Kaikki ääntä eikä mitään muuta 11.09.2008–08.03.2023.....	340
Professori Matti Klinge–Valtionideologi 08.03.2023	344
Vaalikirja NYT–Arpa on heitetty–Alea iacta est 09.03.2023	348
Luottamuspula ja sen syyt sekä seuraukset 10.03.2023	352
Friedrich Nietzsche ja EU:n yhteisöllisyys 07.09.2008–10.03.2023	354
Poliittinen kieli ja sen hoitajat–Per aspera ad astra 11.03.2023	357
Syyttelemällä ei tehtyä saa tekemättömäksi–07.08.2008–15.03.2023.....	367
Pankki kaatui Yhdysvalloissa–Mitä tehdä? 15.03.2023.....	377
Minna Canth, Topelius ja muuttuva huumori 19.03.2023	379

Minna Canthia juhlien Eino Leinon päivänä 6.7.2019–19.03.2023.....	381
Muuttuva huumori 15.09.2011–19.03.2023.....	391
Kertaus on opintojen äiti–Repetitio mater studiorum est 18.03.2023	394
Ketään ei velvoiteta mahdottomaan–Ad impossibilia nemo tenetur 19.03.2023	396
Vox et pretera nihil–Kaikki ääntä eikä mitään muuta 20.03.2023.....	400
Kevätpäiväntasaus 20.03.2023	402
Miehet Marsista, naiset Venuksesta–myös politiikassa 14.03.2013–20.03.2023	403
Konservatiivinen liberaalipuolue Suomeen 05.07.2008–2018–23.03.2023.....	407
Yksilön ja yhteisön väliseen rinnakkaiseloon 24.03.2023.....	417
Yksilön ja yhteisön väliseen rinnakkaiseloon 12.02. 2004–24.03.2023	420
Missä mennään–mikä maa? 25.03.2023	422
Marian ilmestyspäivästä kesäaikaan 26.03.2023	425
Loppu työn kruunaa–Finis koronat opus 27.03.2023	428
Kurmoottajat liikkeellä 28.03.2023	431
Oikeaa ja väärää tietoa sekä sanomisen vapautta 12.03. 2016–29.03.2023	433
Rikkaan miehen sanaa uskotaan 29.03.2023	434
Suurten kysymysten ja tunteiden sekä pienten marginaalien politiikkaa 30.03.2023	436
Miehet Marsista, naiset Venuksesta–myös politiikassa 14.03.2013–30.03.2023	440
Vaalit ja tekoäly 31.03.2023	441
Palmusunnuntain vaalit 02.04.2023	445
Pääsiäisen täysihoidtopaketti 06./07.–10.4.2023	447
Suomi ei kestä segrregaatiota 17.02.2016–02.04.2023	448
Kuultakoon myös toista osapuolta–”Audiatur et altera pars” 03.04.2023	452
Ukon ja Odinin päivänä 04.04.2023	462
Elämme kovia aikoja, ystävä hyvä. Tempora aspera vivimus, amice bone 05.04.2023	466
Pitkäperjantain media-antia 2018–2023.....	470
Millainen hallitus maallemme? 07.04.2023.....	474
Dum spiro, spero–Niin kauan kuin hengitän, toivon 08.04.2023	478
De visu–De auditu–De olfactu–Näkemänsä–Kuulemansa–Haistamansa 09.04.2023	481
Ora et labora–rukoile ja tee työtä–Miten ja miksi syntyi luostarilaitos 10.04.2023.....	486
Gloria victis–Kunnia voitetuille–Jytkyvaalien jälkilöylyt 11.04.2023	502

De visu–De auditu–De olfactu–Populismi 13.04.2023	515
Misogynia ja Suomen vaalit 15.04.2023.....	524
Onni suosii rohkeaa–”Audentes fortuna iuvat” 16.04.2023.....	531
Selkokieliseen politikointiin–Vox et pretera nihil 17.04.2023	535
”Tyhjästä ei synny mitään”–”Ex nihilo nihil fit” 18.04.2023.....	538
Ekologinen klusteri ja innovaatiopolitiikka 19.04.2023	541
Botrus adipiscing ac innovatio policy 19.04.2023	550
Epilogi. Iso Musta–Cluster art and Art of Clusters 70 years	560
Epilogus–Cluster ars et ars Clusterorum LXX annorum.....	565
Latinankielisiä sananlaskuja	571
Lähdeluettelo.....	583

Esipuhe

Vuosituhanne kolmas vuosikymmen. Mistä me muistamme kolmannen vuosituhanne toisen vuosikymmenen? Digitaalinen vallankumous jatkui ja kalliit statussymbolit älypuhelimina tulivat kaikkien käyttöön. Ilmiö oli Euroopassa ja Suomessa eläen globaalina koettu. Näin meille kerrottiin. Sitä se ei toki ollut.

Väkilukumme kasvoi, etenkin Afrikassa kohti kahdeksatta miljardia. Nokia menetti asemiaan ja taloudessa törmäsimme lamaan, eurooppalaiseen finanssikriisiin. Ilmasto, onnettomuudet ja terrori puhuttivat. Toki näin oli ollut jo 1970-luvulla ja monin paikoin paljon aikaisemminkin. Nämä aiheet vain tulivat tuolloin suuren yleisön ja myös jälkiomaksujen tietoisuuteen ja samalla medioihimmekin. Jopa osaksi politiikkaa ja vaalejamme.

Suuret ikäluokat tulivat eläkeikään ja se näkyi ja kuului kaikessa. Virtuaalikulttuuri ja sosiaalinen media, populismi politiikassa, olivat osa samaa leviävää ilmiötä. Sota Afganistanissa päättyi, mutta jatkui muualla. Maailmansotien aika oli kuitenkin takana eurooppalaisten se käynnistäen. Näin me ainakin oletimme ja olimme tässäkin väärässä. Sota Euroopassa ei ollutkaan vielä ohitettu kulttuurinen ilmiö.

Turkki siirtyi vahvan Erdoganin johtoon ja Yhdysvallat sai itsensä näköisen presidentin. Kiina ja Venäjä ohittivat monessa kriisiytyvän Euroopan, Ukraina jäädä myös omia suhteitamme itään ja britit alkoivat pitkän tiensä ulos EU:sta. Kaikki tämä olisi kuulunut nähdä enteenä tulevasta ja valmistautua pahimpaan skenaarioon. Jokaisen meistä olisi tullut osata ulkoa ainakin sata ikivanhaa latinankielistä sananlaskua ja viisautta. Ne eivät ole säilyneet tuollaisina ilman varoittavaa tai rohkaisevaa sanomaa. Vaivaa vaatii voitto myös vaaleissamme ja väsyneet hakevat riitaa. *"Amat victoria curam"*—*"A lasso rixa quaeritur"*.

Arabikevät puhututti ja islamistinen talvi. Tiede eteni ja Higgsin kenttä sekä mustat aukot tulivat tutuiksi nekin. Elokuvista, musiikista ja kulttuurista löytyi nimi myös kirjalle. Menetetty maa sai neljä Oscaria samaan aikaan kun Ruotsin Akatemia törmäsi monelle yhteiseen skandaaliin. Tämäkin olisi voitu välittää latinankielisin viisauksin. Ilman näiden sananlaskujen sanomaa me laulamme kuuroille korville. *"Ad surdas aures canere"*.

Tämä teksti on suoraan kirjastani "Menetetty vuosikymmen" sen kansilehdestä. Toki paljon ehti tapahtua, mutta varsinainen tapahtumien vyöry syntyi heti kolmannen vuosikymmenen käynnistyessä. Oliko sattuma, että juuri silloin Suomella oli nainen liki jokaisen puolueen johdossa, ja samalla avainministereinämme. Sanna Marin nuorena pääministerinä sai hoitoonsa tehtävän, joka oli samalla askel kohti

eurooppalaista suurta konfliktia Venäjän aloittaessa sotansa Ukrainassa ja pandemian vielä jatkuessa globaalina kriisinämme. Tällainen hetki ministereinä on koetteleva, mutta ketään ei toki velvoiteta mahdottomaan. *"Ad impossibilia nemo tenetur"*.

Olimme kansakuntana velkaantuneet ja vaalit keväällä 2023 olivat pohdintaa, miten kriisiytyvä taloutemme voitaisiin hoitaa oikaisemalla samalla velkaantumiskier-teemme. Suhteemme itään oli kokenut täydellisen haaksirikon ja pyrimme Ruotsin kanssa rinnatusten Naton täysjäseneksi.

Suurista kysymyksistä ilmastomuutos oli jäänyt hetkeksi sivuun, mutta se palasi agendalle heti ensimmäisessä vaalikeskustelussa. Tiesimme kyllä, kuinka tämän voittaminen vaatisi meiltä paljon vaivaa ja myös aikaa. Arpa oli kuitenkin heitetty jo aiemmin. *"Alea iacta est"*.

Niin ikään ensimmäisessä IPCC:n arviointiraportissa vuonna 1990 todettiin, kuinka kasvihuonepäästöjen jatkuminen nykyistä tahtia, maapallon keskilämpötila vuonna 2100 tulisi olemaan noin kolme astetta korkeampi kuin esiteollisella ajalla. Viimeisimmät arviointiraportit muutaman vuoden takaa ja lukuisia tieteellisiä tutkimuksia viisaampana, kertoo saman hieman toisin sanoin: Lämpötila vuosisadan lopussa tulee olemaan 2–4 astetta esiteollista aikaa korkeampi. Herran vuonna, sanottiin medioissamme. Keppi sen todisti, toisteltiin tekemättä kuitenkaan mitään. *"Annon Domini"*- *"Argumentum baculum"*.

Meillä on ollut riittävän paljon aikaa tehdä johtopäätöksiä ja toimia. Sen sijaan että ajautuisimme sotaan Euroopassa ja samalla ratkottavaksi tulevat myös omat kriisimme pandemian rinnalla. Näistä suurin liittyy väestömme vanhenemiseen ja nyt myös lastemme ongelmiin. Meillä on ollut aikaa reagoida ja me toimimme kuten Titanicin kannella ennen sen törmäämistä jäävuoreen. Olemme hukanneet yli 30 vuotta ja hukkaamme edelleen. Käynnistämme vaalien alla kaikkien sodan kaikkia vastaan. *"Bellum ominum contra omnes"*.

Vasta vuonna 2015 Pariisin ilmastoneuvotteluissa saatiin aikaan sopimus maapallon keskilämpötilan nousun pysäyttämiseksi alle kahteen asteeseen. Sopimuksesta huolimatta globaali päätöksentekokäyrä osoittaa edelleen itsepintaisesti koilliseen. Kun tästä kirjoittaa vuosikymmenet, on vaikea olla kirjoittamatta satiiria. *"Difficile est satiram non scribere"*.

Näin kirjoittaa kollegani, maantieteen professori Jukka Käyhkö Turun yliopiston edustajana Suomen IPSS -työryhmässä. Maantieteelle me emme voi mitään, sanaili aikanaan presidentti Juho Kusti Paasikivi. Saman havaitsivat myös myöhemmät presidenttimme ja varmaan samalla pääministerimmekin. Miksi he eivät pukeneet sanojaan globaalille kielelle, tekoälyn käyttöönkin ja kertoen samalla, kuinka oppi tuo

vaikeudet ja tieto lisää tuskaa. Se kun olisi auttanut jälkipolviakin. *"Difficultatem facit doctrina"*.

Vuonna 2018 lokakuussa IPCC:n erikoisraportti 1.5 asteen maailmasta riipaisi syvältä. Olimme saavuttaneet maapallon rajat. Puoli astetta lisää ja maailmamme mulistuu siitä, millaisena olemme sen kokeneet. Titanicin kannella soitto kuitenkin jatkui ja maapallo oli ohjautumassa itseohjautuvaan lämpötilakierteeseen. Olimme ajautumassa kierteeseen, jota ihmiskunta ei ollut esi-isinemme ikinä kokeneet. Ikirouta ja jäät katoavat, kasvipeitteet muuttuvat, merien kiertoliikkeet muuttuvat nekin. Palautuminen veisi vuosituhansia, raiteiltaan suistuva juna jatkaisi syöksyään päästävähennyksistä riippumatta. Kun toistan tätä vuosikymmenet, olen puhunut ja huojentanut mieleni. *"Dixi et animam levavi"*.

Eikä kyse ole pelkästään ilmastosta. Maantieteilijöinä, biologeina, robotiikan ja tekoälyn hallitsevina, me tiedämme, kuinka typen ja fosforin kierto tapahtuu ja mitä näille kierroille merkitsee biodiversiteetin järkkäminen. Tiedon puutetta on turha syyttää rajoja yliteltäessä. Syyllisten etsintä johtaa yleensä syyttömien rankaisemiseen. Kerromme, kuinka erehtyminen on inhimillistä. *"Errare humanum est"*.

Kuka meistä on kertonut politiikoillemme, mitä olisi tehtävä? Ja jos olisi, miten tällainen poliitikko voisi hankkia itselleen ääniä vaikuttaakseen edes hivenen yhteiskuntamme uudistumiseen? Tärkein siis puuttuu. Mitä olisi tehtävä? Ketä syyllistää tavalla, joka ei johda syyttömien rankaisemiseen? Muutokset kun tapahtuvat vaivihkaa nekin.

Kevään pakkaset ja lumimyrskyt eivät viestitä lämpötilan noususta. Pikemminkin päinvastoin. Monimutkaiset kytkennät ovat vaikeasti selitettävissä silloin, kun ulkona on pakkasta ja sähkölaskussa on säästeltä jo yksi talvinen vuosi sekä koettu pandemian pakkolomat ja lomautukset, suljettu kotiaarestiin vuosikausiksi. Mitä tällainen vanheneminen oikein on oman aikamme nuorten tiedemiesten lahjana meille eläkeläisille? Tyhjästä ei synny mitään eikä idästä näy nyt valoa. *"Ec nihilo nihil fit—Ex oriente lux"*.

Meitä moititaan itsekkyydestä ja samalla myös välinpitämättömiksi. Jos vastaus olisi keksitty, se olisi jo käytössä. Perinteisen tiedontuotannon rinnalla kaivataan nyt kokonaan uutta asennetta ja arvoja. Uudenlainen toiminta ja ajattelu on luovaa ja innovatiivista työtä. Ei moittimista ja rajojen rakentelua. Saati sotaa Euroopassa. Kerralla tätä ei saada kuntoon ja ihminen on lopulta itselleen ankarin tuomari. *"Illico perfectum!—Homo sibi judex durissimus"*.

Tieteenalan toimijoiden yhteistyö tunnetaan. Samoin monitieteisyys ja tieteiden välisyys verkostoineen sekä poikkitieteisyys saman henkilön itse itsensä kouluttaen. Meidän on määriteltävä hyvinvointimme ja samalla omat saavutuksemme uudella

tavalla lapsemme kasvattaen ja motivoiden. Muutos etenee yksilöstä kohti yhteisöä ja lokaalista kohti globaalia mutta samalla toiseen suuntaankin. On tehty virheitä ja niistä on otettava oppia. Menneen ajan ylistäjät ovat olleet hekin väärässä. *"Laudator temporis acti"*.

Maailma ei tulle toki koskaan valmiiksi. Meillä ei ole hävittävää, vain voitettavaa. Kaikki nämä ovat paremman tulevaisuuden ja yhteisen vision kysymyksiä. Pallo on heitetty yliopistoillemme ja tutkijoille. Kouluttajillemme siellä. Opettamalle me opimme ja niin kauan kuin hengitän toivon. *"Docendo discimus"*–*"Dum spiro, spero"*.

Praefatio

Millesimus tertius decennium. Quomodo meminimus secundum decennium tertii millennii? Revolutio digitalis continua et pretiosa symbola in specie smartphones facta sunt omnibus prompta. Res globally experta est dum in Europa et Finnia habitabat. Id quod nobis dictum est. Donec non cursus erat.

Nostra multitudo crevit, praesertim in Africa, ad octo miliarda. Nokia eius dignitates amisit et in oeconomia in recessionem crisim oeconomicam Europaeam cucurrit. Clima, casus, terror locutus est. Nempe hoc iam in annis 1970 et multis in locis multo antea factum est. Protinus haec tantum ad publicum notitiam pervenerunt, tum postea adsciti, simulque ad instrumentorum nostrorum communicationem. Etiam in re publica et in comitiis nostris.

Infans boomers aetatis secessum attigit et in omnibus visibilis et audibilis fuit. Cultus virtualis et media socialis, popularismi in re politica, eiusdem phaenomeni disseminandi erant. Bellum in Afghanistan confectum est, sed alibi perseveravit. Sed tempus guerrae mundanae cum Europaeis proficiscendi sunt. Id certe posuerimus et nos hic quoque erramus. Bellum in Europa nondum phaenomenon culturale transiit.

Turcia sub duce fortis Erdogan et Civitatum Americae Unitarum obtinuit praesidentem similem sui similem. Sina et Russia multis modis Europam opprimentes praetermiserunt, Ucraina etiam relationes nostras cum Oriente increpuit, et Britannii longam viam ab UE inceperunt. Haec omnia in omen futuri visa sunt et ad missiones pessimae paratae. Uterque nostrum centum saltem proverbia et sapientia prisca Latinorum meminisse debet. Non manserunt sicut sine monitu et nuntio hortante. Nisus est in comitiis nostris vincere, et fessos quaerere pugnam. "Amat victoria curam" - "A lasso Rixa quaeritur".

Ver Arabs loquebatur et islamista hiemabat. Scientia profecit et campi Higgs et foramina nigra nimis nota facta est. Nomen libri etiam in pelliculis, musica et cultura repertum est. Terra amissa quattuor Oscars accepit simul cum Academia Suetica

in scandalum multis commune. Hoc quoque Latine sapienter fieri potuit. Sine verbo horum Proverbiorum surdis auribus canimus. "Ad surdas Aures canere".

Hic locus directe ex libro meo "Decennium perditum" ex operculo suo est. Nimirum multum tempus erat, sed ipsa NIVIS rerum facta est quam primum decennium tertium. Accidit ut tunc temporis in Finnia femina omnium fere partium caput haberet et simul ministros nostros clavem. Sanna Marin cum primo ministro iuveni commissum est munus, quod eodem tempore gressus ad certamen maiorem Europaeum erat, cum Russia suum bellum in Ucraina incepit et pandemicum adhuc in nostro globali discrimine perseverabat. Tali momento, quo ministros tentant, nemo utique ad impossibile cogitur. "Ad impossibilia nemo tenetur".

Cum gente alieno fuimus, et comitia in fonte 2023 cogitaverunt quomodo oeconomia nostra discriminis prona tractari posset in corrigendo nostrum spiram aes alienum. Nostra cum Oriente necessitudo naufragium completum expertus est et in aequo cum Suetia membrum NATO fieri studuimus.

Inter magnas quaestiones, mutatio climatis aliquantisper relicta erat, ad propositum rediit sed statim in prima electione disputatio abiit. Scimus quam vincere multum laboris ac etiam temporis a nobis requireret. Sed jam sors priora projicitur. "Alea iacta est".

Item, anno 1990 censum primum IPCC, propositum est, si emissiones CONSERVATORIUM in hodierna rate perseverent, mediocris temperaturae globalis in 2100 circiter tribus gradibus altior quam in temporibus prae-industrialibus futurum est. Postrema aestimationem tradit ex paucis abhinc annis et numerosis studiis scientificis sapientioribus, idem paulo aliter dicere verbis: Temperatura in fine saeculi 2-4 gradus altior erit quam tempora industriae praecellens. Anno Domini, dicti nostri media. Baculum probavit, nihil faciendo repetitum. "Annon Domini" - "Argumentum baculinum".

Concludendi et agendi tempus satis habuimus. Loco ad bellum in Europa gerendum, et simul nostra discrimina etiam iuxta pandemiam solventur. Horum maximus ad senescentis hominum nostrorum pertinet et nunc etiam problemata liberorum nostrorum. Tempus habuimus agere et nos agimus sicut constratae Titanicae antequam glaciem percuteret. Plus XXX annos perimus et adhuc perdimus. Bellum omnium contra omnes in comitiis incipiemus. "Bellum ominum contra omnes".

Solo anno 2015 pactus est tractatus climatis Parisiensis perventum est ut in temperatura globali mediocris sub duobus gradibus ortum prohibere. Quamvis conventionem, curvam decernendi globalem adhuc pertinacissime septentriones demonstrat. Cum de hac decenniis scribis, difficile est satiram non scribere.

"Difficile est satiram non scribere".

Hoc est quod collega meus, professor geographiae Jukka Käyhkö scribit repraesentativum Universitatis Turku in coetus Finnorum IPSS operantis. De geographia nihil possumus, dixit Praeses Juho Kusti Paasikivi eo tempore. Etiam postea Praesides nostri idipsum animadverterunt, ac fortasse primi Ministri nostri simul. Cur verba eorum in linguam globalem non posuerunt, etiam intellegentiae artificiosae utentes, simulque narrantes quomodo discendi difficultatem afferat et scientia augeat dolorem. Adiuvisset posteris pariter. "Difficultatem facit doctrina".

Anno 2018, mense Octobri, specialis relatio IPCC de 1.5 gradu mundi penitus perturbabatur. ad fines terrae pervenissemus. Plus dimidium gradus et mundus noster convertetur per quam nos experti sumus. In navi autem Titanic continuata est ludificatio et terra in spiram temperatam directam dirigebatur. In spiram eramus vagantes illam humanitatem maiores nostri numquam experti sunt. Permafrost et glacies evanescent, vegetatio mutatur, circulatio maris mutatur. Recuperatio millennium caperet, tramen delapsum suum praecipitationem emissionum reductionum neglegentem maneret. Hoc per decades repetens, locutus sum, et sedavi animum meum. "Dixi et animam levavi".

Et non solum circa caelum. Ut geographi, biologi, magistri roboticae et intellegentiae artificialis, novimus quomodo cyclus nitrogenii et phosphori fiat et quid perturbatio biodiversitatis ad hos cyclos significat. Vanum est enim reprehendere ignorantiam cum limitibus transire. Quaeretio nocentium plerumque ad innocentium poenam ducit. Humanum est, quomodo errare vobis dicimus. "Errare humanum est".

Quis apud nos politicis nostris quid agendum sit indicavit? Quod si esset, quo modo talis politicus suffragia sibi conciliaret ad nostrae societatis reformationis vel minimum afficere? Itaque praecipuum deest. Quid faciendum est? Quem reprehendat, qui non puniat innocentem? Cum mutationes fiunt, etiam silent.

Vere pruinae et nives non significant augmentum temperaturae. Contrarium potius. Coniunctiones coniunctae difficiles sunt explicare cum extra congelatio et libellum electricitatis iam uno anno hiemali servatum est et experti pandemici coacti vacationes et commeatus, intra domum comprehensionem annorum. Quidnam hoc genus senescentis a iuvenibus doctis nostri temporis munus ad nos retirees? Ex nihilo nihil oritur, et ex oriente lux nulla videri potest. "Ec nihilo nihil fit - Ex Oriente lux".

Reprehendimur se simul et indifferentia esse. Si inventum responsum esset, iam in usu esset. Cum traditionalis informationis productionis, novus omnino habitus et bona nunc requiruntur. Novum actionis genus et cogitatio creatrix est et opus portitor. Non obiurgare et construere limites. Bellum in Europa fuit. Hoc figi non potest

simul, ac tandem homo est suus acerrimus iudex. "Illico perfectum!—Homo sibi iudex durissimus".

Cooperatio actorum scientificorum notissima est. Similiter multidisciplinaritatis et interdisciplinaritatis cum retiacula, necnon disciplinarum crucis-disciplinae idem ipse homo eruditur. Nostram bene esse ac simul res gestas definire debemus novo modo, dum liberos nostros suscitant et moventes. Progressus mutatio a singulis ad communitatem et ab locali ad globalem, sed simul in alteram partem. Errata facta sunt et ab illis discenda sunt lectiones. Erraverunt etiam olim laudatores. "Laudator temporis acti".

Nempe mundus numquam finitur. Nihil habemus quod perdamus, nisi ut lucremur. Omnes hae quaestiones melioris futuri sunt et visio communis. Pila iacta est ad universitates et inquisitores nostros. Ut non aliquet ex. Docere discimus et dum spiro spero. "Docendo discimus" - "Dum spiro, spero".

Johdanto 1850-luvulta

Cluster art and Art of Clusters 70 years. Punahehkuinen rauta taipui seppä Juho Valmarin alasimella ja vähä vähältä se alkoi muistuttaa kapean kirveen terää. Valmari oli jo kolmannessa polvessa seppiä sukua ja pojasta oli kasvamassa hänestäkin Luostarilan tilan arvostetuin aseitten ja työkalujen takoja Savossa ja Kallaveden rannoilla asuen. Nyt hän valmisti kirvestä veneen tekoon, jossa soutajien menestys perustui purjekunnan veneiden rakenteitten notkeuteen ja kestävyyteen ankarassakin merenkäynnissä tai miesten mitellessä voimiaan.

Mestarin työn alla oli tänään kirkkoveneeksi kutsuttu, jonka osakkaita olivat Luostarilan tilan talonpojat. Tila oli virallisesti perustettu P R. Fabritiuksen vahvistamana vuonna 1793 ja sen "Charta över Klostarisers Hapamäki By och Leppäwirta Sokn" oli kirkkoveneen rakentajille pyhä paperi, jota kuljetettiin mukana myös silloin, kun matkat suuntautuivat Euroopan ympäri aina Mustalle merelle saakka. Se kun kertoi mistä kulkijat olivat ja kaukaako saapuivat, millä asialla liikkuvat. Rikolliset ja rosvot oli erotettava heidätkin ja aina ei tiennyt millaisilla asioilla suuret viikinkiveneet maailman vesillä liikkivat. Omat toki tunnettiin ja paljon liikuttiin myös yhdessä.

Näin alkaa muistelmakirjani johdanto, täyttäessäni vuonna 2021 70 vuotta. Klusteritaide ja taiteen klusteri manifestinani kuvasi sitä kulttuuria, johon oman ja samalla sukuni historia oli minut aikaan saatellut luostarilaitoksen lampuaitena, veronmaksajina. Maatila sijaitsi Kallaveden rannalla ja matkat tehtiin kesäisin purjekunnan viikinkimallisia veneitä käyttäen. Kaskeaminen oli tapa, josta tuon ajan savolainen kulttuuri tunnettiin.

Terva oli sekin tervaporvareitten tuotteista etenkin purjelaivoja niillä viimeistellen tervaporvareitten tapana vaurastua. Maaninka oli kartanoineen keskeinen paikka ennen Kuopiota ja toki tunnettiin myös Kainuun meri Oulujärvenä ja nykyinen Oulu tervaporvareitten kaupunkina. Nykyinen komea kaupungintalokin oli alkujaan tervaporvareitten kapakka. Tiedot ja taidot levisivät liikkumalla ja sitä saattoi edistää hakeamalla aironpaikan tervaporvareitten purjekunnan veneeseen. Joko maksamalla se rahana tai omalla työllään.

Luostarilaitos on tärkein sivistyksen solmukohta, mutta ei toki ainut ja uskonsotina kuvatut olivat nekin valtataistelua kahden kulttuurin rajamailla. Alueen halki kulki sekä luonnonmaantieteellinen että miekalla piirretty vuosituhantinen raja. Se muokkasi kulttuuria ja kieltä tavalla, jossa oli opittava hankkimaan tietoja tulijan tarkoituksesta hyvin brittiläiselle lordia muistuttavalla tavalla, väärän puun kautta udellen ja negatiivisia ilmaisuja vältellen. Näin syntyi murre, josta savolaiset tunnetaan.

Yli 3000 hehtaaria käsittänyt maatila maksoi veronsa ylläpitäen luostarilaitosta ja sen ponnistelua hyvinkin rauhanomaisissa merkeissä, mutta oli tarvittaessa toki valmis kohtaamaan myös myrskyt ja miesten miekat tuntevana tulisina yhteenottoina. Yhteisöä piti yllä myös kaskiviljelmät ja siellä mukana olivat myös naiset ja lapset. Kirkonmäelle taas soudettiin usein myös kilpaa ja silloin airoissa olivat parhaiden miesten rinnalla leikkisämminkin myös puoliset ja peräpäässä itseoikeutetusti arvostetuimmat ja isäntä peränpitäjänä, Olli Luostarinen, nyt jo kolme kuudetta iältäänkin. Emäntänä Ollilla oli häntä viisi vuotta nuorempi Reinikaisen suvun käsiensä taidosta tunnettu ja vähän pelättykin pirttihirnu suuren tilan hoitajana.

Kirkonmäelle soudettiin muutaman kerran kesässä ja juhannuspyhinä pukeuduttiin parhaimpiin, joskin vaatteet vaihdettiin vasta rantauduttua. Kansallispuke oli yleisin juhlavaate ja kirkolla käytiin toki muutenkin kuin juhlapyhinä ja toripäivinä. Vene ja vesistöt olivat liki saaristona tunnetun maan tapa liikkua ja kalastella, eikä jokaista saarta voinut toki linnoittakaan. Jopa kieli oli muuttunut vuosisatojen mittaan tunnus-televaksi, kielteisiä ilmaisuja välteltiin. Luonto oli kaikessa läsnä ja vesistö yhdisti, ei toki erottanut saaria toisistaan. Savolainen heimo tunnettiin juuri kielestään, saamelaiten tapaan vahvasti luontoa matkivasta, onomatopoeettisesta ja diplomaattisesta tavasta ottaa selvää vieraankin ihmisen aikeista.

Nyt valmistuvaan veneeseen mahtui kolmekymmentä soutajaa ja tilaton väki saattoi lunastaa paikan veneestä osallistumalla purjekunnan ylläpitoon soutumiehinä, teke-mällä talollisille pieniä palveluksia tai ostamalla paikkansa pelkällä rahalla, marjoilla, voilla, kaloilla mutta toki myös olut kelpasi. Viinamäen pontikan keittäjä tunnettiin naapuripitäjissäkin. Miehet soutivat alusvaatteisillaan ja tuohikengät jaloissaan, paitahihasillaan, sarkahousuissa ja kirkkorantaan pyrittiin saapumaan hyvissä ajoin ennen jumalanpalveluksen alkua.

Aikaa jäi myös turista kuulumiset sekä sopia alkukesän askareista, mutta myös suuremmista ponnisteluista tulevan suven aikana. Savolaiset tunnettiin taitavina kas-kenpolttajina, mutta myös kauppamiehinä, Olli Luostarinen hyväntahtoisena isäntänä, oikeamielisenä mainittuna jo kolme vuotta kuudetta vuosikymmentä eläneenä kokeneena myös merenkävijänä, vain muutaman vuoden nuoremman emäntänsä kanssa tilan maita jo vuosikymmenet hoitaneena. Ei sen ikäiselle ihmiselle tässä maassa ja maailmassa mikään tullut enää yllätyksenä ja veneen tekijä oli erityisen arvostettu yhteisönsä jäsen ja nautti muiden arvostustakin, ei vähiten talon isännän ja emännän suunnalta.

Molemmat olivat tavanneet toisensa jo varhain lapsena, ja Reinikainen sukuna oli muuttunut Luostariseksi nyt erikoisella tavalla ennustaen tulevaa, vain kolmen sukupolven päästä ja yhtä monen sodan jälkeen tapahtuvia häitä. Mutta ennen sitä käytäisiin läpi sisällissota, talvisodaksi kutsuttu ja jatkosodaksi nimetty sekä kaksi

Vaivaa vaatii voitto, ja me laulamme kuuroille korville - väsyneet hakevat riitaa. Kukaan ei kuitenkaan velvoita meitä mahdottomaan. Arpa kun on jo heitetty. Alea iacta est. En minä tietäni valinnut, tie valitsi minut.

Kaikki tämä oli lausuttu jo kauan sitten latinaksi. Nyt oli tullut aika kertoa se myös oman uuden kielemme ja robotiikan, tekoälyn välinein - sanoin ja kuvin se avaten. Käynnistäen uusi aikamme, kirjoittaen samalla ikään kuin vaaran vuosistamme, sodasta kaikkia vastaan. Kertoa, kuinka tietä kulkeva tien on vanki, avoin on vain umpihanki.

Tämän ajan käynnistyessä: Difficile est satiram non scribere. On vaikea kirjoittaa kirjoittamatta satiiria. Olen kuitenkin puhunut ja huojentanut mieleni: Dixi et animam levavi.

BoD

9 789528 001881